

ЗАХАРЧЕНКО Андрій

завідувач науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

БОБКОВА Антоніна

головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, заслужений юрист України

ЩОДО РОЗРОБЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Встановлюючи правові засади державної політики у сферах національної безпеки і оборони, Закон України «Про національну безпеку України» передбачає необхідність планування в цих сферах, в тому числі розроблення і затвердження низки документів, що визначають пріоритети, завдання і заходи із забезпечення національної безпеки України. До сукупності таких документів віднесено, зокрема, й Стратегію громадської безпеки та цивільного захисту України – документ довгострокового планування, який має визначати напрями державної політики щодо гарантування захищеності життєво важливих для держави, суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина, цілі та очікувані результати їх досягнення з урахуванням актуальних загроз (п. 23 ч. 1 ст. 1 Закону) [1]. При цьому відповідні положення Закону дотепер не реалізовано, і потреба у розробленні та затвердженні вищевказаної Стратегії наразі залишається.

Деякі пропозиції, що стосуються розроблення Стратегії громадської безпеки та цивільного захисту України, раніше висловлювалися у наукових працях, зокрема, у статтях М.Р. Калімана, А.А. Слюсара, Є.О. Гладкової та ін. [2-4]. Разом з тим після 24 лютого 2022 р. перед українським суспільством постали нові виклики і загрози, які безумовно мають бути враховані під час розроблення зазначеного документу довгострокового планування.

Наведене вище вказує на актуальність порушеного питання та доцільність його додаткового опрацювання з метою обґрунтування відповідних пропозицій.

Згідно з вимогами, встановленими Законом України «Про національну безпеку України» (п. 23 ч. 1 ст. 1, ч. 3 ст. 26), Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України має розроблятися на основі Стратегії національної

безпеки України. Між тим чинна редакція Стратегії національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 р.

№ 392/2020, не враховує низки загроз національній безпеці України, що виникли після 24 лютого 2022 року [5]. Відтак, невідкладна актуалізація Стратегії національної безпеки України має стати однією з передумов для розроблення Стратегії громадської безпеки та цивільного захисту України.

Вищеназваний Закон також передбачає, що Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України має розроблятися Міністерством внутрішніх справ України за результатами огляду громадської безпеки та цивільного захисту (п. 23 ч. 1 ст. 1, ч. 1 ст. 29 Закону). З урахуванням цього, рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 23 грудня 2022 р. Кабінету Міністрів України доручено забезпечити:

проведення Міністерством внутрішніх справ України огляду громадської безпеки та цивільного захисту, передбачивши внесення необхідних змін до постанови Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 року № 507 «Про затвердження Порядку проведення огляду громадської безпеки та цивільного захисту Міністерством внутрішніх справ» [6] в частині організації, контролю та проведення такого огляду в умовах воєнного стану, а також попереднього розгляду його результатів;

розроблення за результатами огляду громадської безпеки та цивільного захисту Стратегії громадської безпеки та цивільного захисту України та її внесення до Ради національної безпеки і оборони України для схвалення й подальшого затвердження указом Президента України [7].

Отже, ще однією передумовою для розроблення Стратегії громадської безпеки та цивільного захисту України має стати невідкладне оновлення Порядку проведення огляду громадської безпеки та цивільного захисту Міністерством внутрішніх справ України з урахуванням додаткових загроз, спричинених широкомасштабною збройною агресією російської федерації проти України.

Поряд із цим варто звернути увагу на положення Закону України «Про національну безпеку України», згідно з якими для забезпечення підготовки проекту Стратегії громадської безпеки та цивільного захисту України залучаються державні органи, які входять до системи Міністерства внутрішніх справ України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, наукові, аналітичні та експертні установи України, інститути громадянського суспільства, а також можуть бути залучені іноземні експерти (абз. 3 ч. 1 ст. 29).

З урахуванням зазначеного вбачається, що діяльність суб'єктів, які залучаються до підготовки проекту Стратегії громадської безпеки та цивільного захисту України, потребує належної координації та унормування. Вирішенню цього завдання може сприяти розробка та затвердження

Міністерством внутрішніх справ України окремого нормативно-правового акту, який визначатиме порядок розроблення Стратегії громадської безпеки та цивільного захисту України, в тому числі конкретизуватиме вимоги до її змісту, окреслені ч. 2 ст. 29 Закону України «Про національну безпеку України». Водночас, зважаючи на вимоги ч. 2 ст. 29 цього Закону стосовно

підготовки та оприлюднення Міністерством внутрішніх справ України щорічного звіту про стан виконання Стратегії, у пропонованому нормативно-правовому акті варто визначити й порядок проведення моніторингу та оцінки результативності виконання цієї Стратегії.

Впровадження такого підходу слугуватиме підґрунтям для подальшої розробки та виконання державних цільових та інших програм, спрямованих на забезпечення реалізації державної політики у сферах громадської безпеки та цивільного захисту, підтримання постійної готовності сил та засобів до виконання завдань за призначенням.

Список використаних джерел

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241. (Із змінами).

2. Каліман М.Р. Організаційні та правові підстави забезпечення громадської безпеки та цивільного захисту України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 11. С. 176-178.

3. Слюсар А.А., Калиненко Л.В., Фомін А.І., Запольський Л.Л., Ільїна Н.Є., Морщ Є.В. Огляд цивільного захисту: нормативно-правова база, шляхи реалізації та кінцеві результати. *Цивільний захист та пожежна безпека*. 2021. № 2 (12). С. 92-100.

4. Гладкова Є.О., Безпалько С.В., Пахнін М.Л., Кріцак І.В., Денищук Д.Є. Необхідність розроблення методичних рекомендацій з організації та проведення огляду громадської безпеки та цивільного захисту Міністерством внутрішніх справ України: кримінологічні та нормативно-безпекові аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 541-545.

5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020. *Офіційний вісник України*. 2020. № 75. Ст. 2377.

6. Про затвердження Порядку проведення огляду громадської безпеки та цивільного захисту Міністерством внутрішніх справ: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 р. № 507. *Офіційний вісник України*. 2019. № 49. Ст. 1656.

7. Про проведення огляду громадської безпеки та цивільного захисту: Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23 грудня 2022 р. *Офіційний вісник України*. 2023. № 2. Ст. 116.